

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisi'nin 11 Kasım 2013 tarihli Onbirinci Birleşiminde Oybirliğiyle Kabul olunan "İyi İdare Yasası" Anayasanın 94'üncü maddesinin (1)'inci fıkrası gereğince Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı tarafından Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle ilan olunur.

İYİ İDARE YASASI İÇDÜZENİ

Madde 1. Kısa İsim

BİRİNCİ KISIM Genel Kurallar

Madde 2. Tefsir
Madde 3. Amaç
Madde 4. Kapsam

İKİNCİ KISIM İyi İdarenin İlkeleri

Madde 5. Hukuka Uygun Davranma Yükümlülüğü
Madde 6. Eşitlik İlkesi ve Ayrımcılık Yasası
Madde 7. Tarafsızlık İlkesi
Madde 8. Orantılılık İlkesi
Madde 9. Hukuki Kesinlik ve Kazanılmış Haklara Saygı İlkesi
Madde 10. Makul Süre İçinde Faaliyette Bulunma İlkesi
Madde 11. Katılım İlkesi
Madde 12. Özel Hayatın Gizliliğine Saygı İlkesi
Madde 13. Açıklık İlkesi

ÜÇÜNCÜ KISIM İdare İşlemleri Düzenleyen Kurallar

Madde 14. İdarenin İşlem Yapmak İçin Harekete Geçmesi
Madde 15. Özel Kişilerin İstemleri
Madde 16. Birel İşlemlerde Özel Kişilerin Dinlenilme Hakkı
Madde 17. İdari İşlemlerin Şekli
Madde 18. Birel İdari İşlemlerin Geri Alınması

DÖRDÜNCÜ KISIM İdari İşlem ve İhmallere Karşı Dava Açılmasına İlişkin Kurallar

Madde 19. İdari İşlemlere Karşı İptal Davası Açılması
Madde 20. İdari İhmallere Karşı İhmalin Sonlandırılması Davası Açılması
Madde 21. Dava Açmadan Önce İdareye Başvurulması
Madde 22. Mali Sorumluluk
Madde 23. Yargı Kararlarına Uyuma Zorunluluğu

BEŞİNCİ KISIM Son Kurallar

Madde 24. Yürütme Yetkisi
Madde 25. Yürürlüğe Giriş

İYİ İDARE YASASI

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisi aşağıdaki Yasayı yapar:

Kısa İsim 1. Bu Yasa, İyi İdare Yasası olarak isimlendirilir.

BİRİNCİ KISIM Genel Kurallar

Tefsir 2. Bu Yasada, metin başka türlü gerektirmedikçe;
“Birel İşlem”, idarenin yalnızca bir veya daha fazla gerçek veya tüzel kişiye yönelmiş idari işlemlerini anlatır.
“Düzenleyici İşlem”, idarenin genel ve soyut kural koyan idari işlemlerini anlatır.
“İdare”, Devlet, yerel yönetimler ve özerk birimler dahil her tür ve düzeydeki kamu tüzel kişilerini ve kamu yararına hareket eden veya kamu hizmeti sunan bir idarenin ayrıcalıklarını kullanan özel hukuk tüzel kişilerini anlatır.
“İdari Eylem”, idare tarafından yapılan, temelinde bir idari işlem olmayan, maddi alanda bir değişiklik meydana getirmeye yönelik her türlü iş, hareket ve çalışmayı anlatır.
“İdari İhmal”, idarenin hukuken yapmakla yükümlü olduğu bir idari işlem ya da eylemi, bu konuda herhangi bir karar almaksızın yapmamasını anlatır.
“İdari İşlem”, idarenin kamu gücü ayrıcalıklarını kullanarak yaptığı bireysel ve düzenleyici işlemleri anlatır.
“Kamu Personeli”, hangi yasa altında istihdam edildiğine ve istihdam şekline bakılmaksızın, Devletin, yerel yönetimlerin ve özerk birimler dahil her tür ve düzeydeki kamu tüzel kişilerinin personelini anlatır.
“Özel Kişi”, idarenin faaliyetlerine tabi olan gerçek ve tüzel kişileri anlatır. Bu Yasa kapsamında, bir kamu tüzel kişisinin idari işlem, ihmal veya eylemi dolayısıyla meşru menfaati doğrudan doğruya ihlal edilen diğer kamu tüzel kişileri de “özel kişi” kabul edilirler.

Amaç 3. Bu Yasanın amacı, özel kişileri kamu gücü ayrıcalıklarını kullanma yetkisine sahip idareye karşı korumak ve bu kişilerin idari işlem, eylem ve ihmallere karşı başvurabilecekleri hukuki yolları düzenlemektir.

Kapsam 4. Bu Yasa, iyi idarenin sağlanabilmesi için, özel kişilerle ilişkilerinde idarece uyulacak ilke ve kuralları kapsar.

İKİNCİ KISIM İyi İdarenin İlkeleri

Hukuka Uygun Davranma 5. (1) İdare, Anayasaya ve yasalara uygun faaliyette bulunur.
(2) İdare, Anayasa ve yasalar yanında, tüzüklere, yönetmeliklere ve

Yükümlülüğü		diğer düzenleyici işlemlere de uygun davranma yükümlülüğü altındadır. Bu Yasa kapsamında “idare” olarak kabul edilen özel hukuk kişileri, bunların yanında kendi iç düzen kurallarına da uymakla yükümlüdürler.
	(3)	İdare, yetkilerini ancak kamu yararı amacına uygun biçimde kullanabilir.
	(4)	İdareye mevzuatta takdir yetkisi tanınması, keyfi karar alma olanağı vermez. Mevzuatta idareye takdir yetkisi tanınan durumlarda, idare, bu yetkisini, eşitlik ilkesine, kamu yararına ve kamu hizmetinin gereklerine uygun olarak kullanır.
Eşitlik İlkesi ve Ayrımcılık Yasası	6.	(1) İdare, eşitlik ilkesine ve ayrımcılık yasağına uygun davranmakla yükümlüdür. (2) İdare, din, dil, ırk, renk, cinsiyet, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, siyasi ve felsefi düşünce, mezhep, etnik köken, doğum yeri veya başka herhangi bir sebeple ayrımcılık yapamaz.
Tarafsızlık İlkesi	7.	(1) İdare, eylem ve işlemlerinde tarafsız ve nesnel davranma yükümlülüğü altındadır. (2) İdare, görevlilerinin faaliyetlerini, kişisel inanç ve çıkarlarından bağımsız olarak, tarafsız biçimde yerine getirmelerini sağlar.
Orantılılık İlkesi	8.	(1) İdare orantılılık ilkesine uygun faaliyette bulunur. (2) İdare, özel kişilerin hak ve çıkarlarını etkileyen önlemlere ancak gerekli olduğunda ve amacın gerektirdiği ölçüde başvurur. (3) İdare, takdir yetkisi kullandığında, kararının özel kişilerin hak ve çıkarları üzerinde yaratacağı her türlü olumsuz etki ile takip edilen amaç arasında uygun bir denge bulunmasını gözetir. Amaca, özel kişilerin hak ve çıkarlarını daha az kısıtlayarak ulaşmak mümkünken, aynı amaca bu hak ve çıkarlar daha fazla kısıtlanarak ulaşma sonucu veren eylem ve işlemler yapılamaz.
Hukuki Kesinlik ve Kazanılmış Haklara Saygı İlkesi	9.	(1) İdare, idari işlemlerini kazanılmış hakları ihlal edecek biçimde geri yürütemez. (2) Özel kişilere yeni yükümlülükler getiren düzenlemeler söz konusu olduğunda, kamu yararı ve kamu hizmetinin gerekleri aksini zorunlu kılmıyorsa, düzenlemenin yürürlüğü ertelenir veya geçiş kuralları getirilir.
Makul Süre İçinde Faaliyette Bulunma İlkesi	10.	İdare yükümlülüklerini makul süre içinde yerine getirir.
Katılım İlkesi	11.	(1) İdare, özel kişilere, hak ve çıkarlarını etkileyen idari işlemlerin hazırlığına ve uygulanmasının denetlenmesine uygun araçlarla katılma olanağı tanır. (2) Çevre ve imarla ilgili konularda, ilgili bölgede ikamet eden özel kişilerin tamamına açık danışma toplantıları düzenlenmeden idari işlem yapılamaz.

- Özel Hayatın Gizliliğine Saygı İlkesi 12. (1) İdare, kişisel verilerin işlenmesinde, özel hayatın gizliliği ilkesine uyar.
(2) Kişisel veri ve dosyaların özellikle elektronik ortamda işlenmesi yetkisi bulunduğu idare, özel hayatın gizliliğini güvence altına alan tüm gerekli önlemleri alır.
(3) Kişisel verilerin korunmasına ilişkin kurallar, özellikle kişisel verilere erişim ve hatalı veriler ile tutulmaması gereken verilerin düzeltilmesi veya silinmesine ilişkin kurallar idare tarafından işlenen verilere de uygulanır.
- Açıklık İlkesi 13. (1) İdare açıklık ilkesine uygun faaliyette bulunur.
(2) İdare, özel kişileri, idari işlemlerinden, Resmi belgelerin yayınlanması da dahil olabilecek şekilde, uygun araçlarla haberdar eder. İdare, işlemde doğrudan doğruya etkilenecek özel kişilere işlemi tebliğ etmekle yükümlüdür.
(3) İdare, kişisel verilerin korunmasına ilişkin kurallara uygun olarak, Resmi belgelere erişim hakkını tanır.
(4) Açıklık ilkesi, yasayla korunmuş gizliliğe zarar veremez.

ÜÇÜNCÜ KISIM İdari İşlemleri Düzenleyen Kurallar

- İdarenin İşlem Yapmak İçin Harekete Geçmesi 14. İdari işlemler, idare tarafından, kendiliğinden veya özel kişilerin istemi üzerine yapılır.
- Özel Kişilerin İstemleri 15. (1) Özel kişiler, kendileri veya kamu ile dilek ve şikayetleri hakkında, tek başına veya topluca, yetkili makamlara yazı ile başvurma ve idareden yetkisi içindeki bir konuda birel işlem yapmasını isteme hakkına sahiptir. İdare, kendisine yazı ile başvuran kişi ya da kişilere, üzerinde tarih bulunan bir alındı belgesi verir.
(2) İstem, yetkili olmayan bir idareye yöneltilirse, kendisinden istemde bulunulan makam, istemi en geç beş iş günü içerisinde yetkili makama iletir ve istem sahibini yazılı olarak durumdan haberdar eder.
(3) İdare, istemle ilgili kararını, en geç otuz gün içinde, gerekçeli olarak, başvuran kişiye veya kişilere yazılı olarak bildirir. Otuz günlük süre, istemin yetkili makama ulaşmasından itibaren hesaplanır. İdare, bu süre içerisinde yazılı ve gerekçeli yanıt vermeyi ihmal ederse, bundan dolayı doğacak zararları bu Yasadaki kurallar çerçevesinde gidermekle yükümlüdür.
(4) İdare, yazılı ve gerekçeli bildirimde, kararına karşı, hangi süreler içinde, hangi hukuki yollara başvurulabileceğini belirtir.
- Birel İşlemlerde Özel Kişilerin Dinlenilme Hakkı 16. İdare, birel işlem yapmadan önce, yaptığı işlemde hakları etkilenecek olan özel kişilere dinlenilme hakkı tanır. Özel kişiler bu haklarını kullanırken yanlarında avukat bulundurma hakkına sahiptirler.

- İdari İşlemlerin Şekli 17. (1) İdari işlemler, basit, açık ve anlaşılır bir dille ve gerekçeli olarak yazılır.
(2) Yasalarda açıkça belirlenen durumlar dışında idare sözlü idari işlem yapamaz.
(3) İdare, işleminden doğrudan doğruya etkilenecek özel kişilere yapacağı tebligatlarda, kararına karşı, hangi süreler içinde, hangi hukuki yollara başvurulabileceğini belirtir.
- Birel İdari İşlemlerin Geri Alınması 18. İdare, hukuka aykırı birel idari işlemlerini, başvuru üzerine ya da kendiliğinden geri alır.
Ancak, yok hükmündeki, hile ile yapılan ve yükümlendirici birel işlemler hariç, hukuka aykırı kazandırıcı bir birel işlem, tebliğ edildiği tarihten itibaren yetmiş beş gün geçtikten sonra geri alınamaz.

DÖRDÜNCÜ KISIM

İdari İşlem ve İhmallere Karşı Dava Açılmasına İlişkin Kurallar

- İdari İşlemlere Karşı İptal Davası Açılması 19. (1) İdarenin birel işlemlerine ve düzenleyici işlemlerine karşı, meşru menfaatleri olumsuz yönde ve doğrudan doğruya etkilenen kişiler tarafından, bu işlemlerin öğrenilmesinden itibaren yetmiş beş gün içerisinde iptal davası açılabilir.
(2) Resmi Gazete’de yayımlanan düzenleyici işlemlerde öğrenme tarihi, Resmi Gazete’de yayım tarihidir.
(3) Düzenleyici işlemin uygulanması üzerine, uygulama işlemi yüzünden meşru menfaati olumsuz yönde ve doğrudan doğruya etkilenen kişi, uygulama işlemini öğrenme tarihinden itibaren yetmiş beş gün içerisinde, hem uygulama işlemin, hem de düzenleyici işlemin iptali için dava açabileceği gibi, yalnızca uygulama işlemin iptali için de dava açabilir.
- İdari İhmallere Karşı İhmalin Sonlandırılması Davası Açılması 20. İdarenin idari ihmallerine karşı, meşru menfaatleri olumsuz yönde ve doğrudan doğruya etkilenen kişiler tarafından, ihmalin öğrenilmesinden itibaren yetmiş beş gün içerisinde ihmalin sonlandırılması davası açılabilir.
- Dava Açmadan Önce İdareye Başvurulması 21. (1) Özel kişiler, idari dava açmadan önce, idari işlemin kaldırılması, geri alınması veya yeni bir işlem yapılması, gerekçesiz işlemin gerekçesinin bildirilmesi ya da idari ihmalin sonlandırılması talebiyle üst makama, üst makam yoksa kararı veren ya da ihmalde bulunan makama, dava açma süresi içinde başvurabilirler. Üst makam varken kararı vermiş olan makama yapılan başvurular, kararı vermiş olan makam tarafından üst makama iletilir.
(2) Yukarıdaki (1)’inci fıkraya uygun başvuru dava açma süresini durdurur. Başvurulan makam talebi reddeder ya da otuz gün içinde bir yanıt vermezse, dava açma süresi kaldığı yerden işlemeye devam eder.

- Mali Sorumluluk 22. (1) İdare, kendi işlem, ihmal ve eylemlerinden doğan zararı gidermekle yükümlüdür.
(2) İdare, zarar görenin zararını giderdikten sonra, kusurlu işlem ya da eylemiyle zararın doğmasına sebebiyet veren kamu personeline, mahkeme tarafından tespit edilen kusur oranında rücu eder.
- Yargı Kararlarına Uyma Zorunluluğu 23. (1) İdare, yargı kararlarının gereklerini en geç otuz gün içerisinde yerine getirir.
(2) Yargı kararlarının gereklerini en geç otuz gün içinde yerine getirmeyen idare, bundan doğacak zararı gidermekle yükümlüdür.
(3) İdare, zarar görenin zararını giderdikten sonra, kusurlu işlem ya da eylemiyle zararın doğmasına sebebiyet veren kamu personeline, mahkeme tarafından tespit edilen kusur oranında rücu eder.
(4) Yargı kararlarını kasten yerine getirmeyen kamu personeline karşı, bundan doğan zararın giderilmesi istemiyle tazminat davası açılabilir.

BEŞİNCİ KISIM Son Kurallar

- Yürütme Yetkisi 24. Bu Yasayı Bakanlar Kurulu yürütür.
- Yürürlüğe Giriş 25. Bu Yasa, Resmi Gazete’de yayımlandığı tarihten iki ay sonra yürürlüğe girer.